

Pareltjes

met informatie over de geschiedenis van Rossum
verspreiding via de website van de Dorpsraad Rossum
pareltjesrossum@gmail.com

nummer 41, januari 2025

Een bijzondere foto van de Maasdijk

We zien hier een bijzondere foto van een winters landschap. Ze is genomen door een fotograaf die in de uiterwaarden van de Maas, tussen Rossum en Alem, stond. We zien natuurlijk nog geen Van Heemstraweg, want die werd pas rond 1960 aangelegd. Op deze foto staat het oostelijke deel van de Maasdijk. De hervormde kerk en de huizen ervoor zijn goed herkenbaar. Het huis waar tegenwoordig De Vries woont, is nog niet gebouwd. Het is een verstild winters landschap dat in het begin van de 20^e eeuw moet zijn genomen: we denken in de winter van 1903. Waarom is dit dan een 'bijzondere

foto'? Dat is omdat er achter de hervormde kerk nog een gebouw lijkt te staan, met daar achter het kapitale pand de Maashoeve. Dit zou een vrij groot pand geweest zijn, waarschijnlijk een schuur die is afgebroken. Voor de duidelijkheid hebben we een deel van de foto vergroot. Het pad op de foto liep door de uiterwaarden van de Maas naar de steenfabriek en verder naar het voetveer naar Alem. We zien - door de sporen in de sneeuw - dat er van dit pad druk gebruikt werd gemaakt. Wellicht door arbeiders uit Rossum die naar hun werk gingen op de steenfabriek.

Wie zou weten in welk jaar deze foto is gemaakt, en misschien ook door wie?

Dit is Pareltje nummer 41. Maandelijks komt er een Pareltje uit, behalve in juli en augustus. Er zijn dus 40 Pareltjes verschenen. Met diverse onderwerpen uit de rijke historie van Rossum. Voor wie de hele serie compleet wil hebben is er de mogelijkheid om oude nummers te bestellen. Dat kan per nummer, maar dat kan ook per jaar. Alle 40 nummers bestellen kan ook. Voor hele een jaargang wordt 2,50 euro in rekening gebracht. Bestellen? Dat kan door een telefoontje aan Hans ter Heege, 661586.

Hier is een detail van de foto op pagina 1.

Wie betaalde de onderwijzer z'n loon?

In 1828 was de school van Rossum gevestigd aan het pad dat de hervormde kerk met de Slotselaan verbond. Daar werkte Pieter Willem van Hoften als onderwijzer. Soms werd hij bijgestaan door een hulponderwijzer. Eén daarvan was zijn zoon die hem niet lang na zijn dood in ... zou opvolgen: Gerardus Hendrikus van Hoften.

Van een baan als onderwijzer werd men niet rijk. Er werd landelijk dan ook steen en been geklaagd over het geringe inkomen van de onderwijzer. Deze zag zich genoodzaakt zijn verdiensten op te vijzelen met andere baantjes, zoals voorlezer en voorzanger in de kerk. Veel onderwijzers waren tevens koster. Ze waren ook betrokken bij het begraven van burgers en hadden daarvoor doodskleden in hun bezit. Zo 'sprokkelden' onderwijzers hun inkomen bijeen. De stookkosten van de school kwamen veelal ook voor rekening van de onderwijzer. Omdat de school vaak aan de onderwijzerswoning aangebouwd was, kon de onderwijzer school en woonhuis dus in een keer verwarmen. De onderwijzer werd geacht zelf voor onderwijsmaterialen te zorgen, zoals pen en papier, leien en griffels en enige boekjes, waarmee kinderen leerden lezen. Maar er kwam nog bij dat een deel van de inkomsten van de onderwijzer door de ouders moest worden betaald via schoolgeld dat de onderwijzer bovendien zelf moest innen. Iedere ouder die daartoe in staat was, moest schoolgeld betalen; het kwam eigenlijk neer op een lokale belasting. Maar de armoede onder de bevolking was in het algemeen gesproken groot. Er waren veel mensen die door het armenfonds van de gemeente of door de diaconie werden ondersteund. Lang niet iedere ouder kon dus schoolgeld betalen. Men had daarvoor een oplossing bedacht: de onderwijzer kreeg uit het armenfonds een vergoeding voor het onderwijzen van kinderen uit arme gezinnen. We zien hier een voorbeeld van uit 1828. Het is een afrekening vanuit de diaconie aan de onderwijzer voor diens 'gratis onderwijs' aan arme kinderen. Omdat de tekst in de kopie misschien niet leesbaar is, geven we hier weer waarover het gaat.

De Diaconie van Rossum debet aan den onderwijzer en koster P.W. van Hoften voor: gedurende dit jaar aan behoeftige kinderen gegeven onderwijs; het bewaren van het doodskleed en het inleveren van papier # aan voorn. Diaconie.

Voor gegeven onderwijs ..... f 3 --- „
----- het bewaren des doodskleeds f 2 --- „
----- leveren van pap: pen: „ --- 50

Totaal f 5 --- 50

Gedurende dit jaar begraven .... die de Diaconie heeft. Voor het laten gebruiken is doodskleed, 't..... begraven de volgende lijken; daarvoor betaald,

Voor Pitronella van den Bosch ..... f
----- Andries Liebrecht .....f
----- Joost van Os ..... f
----- Hendrik Kooijman .....f
----- Aaltje Kleij .....f
----- Hendrik van Hartwijk .....f

f 1 --- 50

f 9 --- „